

アイヌタイムズ

第27号

El AinuTimes n-ro 27 eldonita en la 22-a de septembro 2003
aŭtoro: JOKOJAMA Hirojuki

Erumkina

(La ajnua [t.e. aina] lingvo)

Plantago

(Esperanto)

オホバコ 写真提供: 峰野正樹氏

Oobako anak *Nihon* epitta an wa, usa a=pórose p (rehe) oka.

Ene a=ye hi; "onbako", "obako", "gyaaroppa", "kaeroppa", "geeroppa", "maruba", "marukoba", "terikobako" sekor a=ye.

Aynu itak ani "erumkina" sekor a=ye p ne ruwe ne.

TIRI Masiho "bunrui-aynu-go-ziten" ka ta ene a=nuye hi; "Ne ukonko ermu sar néno an kusu, néwaanpe 'erumkina' sekor a=ye p ne ruwe ne, sekor sine onne kur hawean" sekor a=nuye wa an.

Kawakami Matsuko katkemat ene hawean i; "Néwaanpe a=popte wa a=ku hi ka an. A=kotukka hi ka an.

En Japanio troviĝas plantago ĉie, tial en multaj lokoj troviĝas multaj nomoj.

Oni diras jene: "onbako", "obako", "gyaroppa", "kaeroppa", "geroppa", "maruba", "marukoba", "terikobako".

Oni nomas plantago "erumkina" en aina lingvo.

En klasigita ainalingva vortaro (=Bunrui-Ainugo-Ziten) *TIRI Masiho* (prononcu: ĉiri maŝiho) skribas jene: "La maljunulo diras, ke ĝia spiko estas simila al rata vosto". (La aina vorto "erum" estas rato. La vorto "kina" estas herbo.)

S-ino *KAWAKAMI* Macuko diras jene: "Oni trinkas varman akvon kun ĝi infuzita. Oni almetas ĝin al vundo.

Akusu, néwaanpe orowa wen péne p a=sanke sekor a=ye ruwe ne.

Wen péne p a=sanke kor, yénu wa pirka ruwe ne.

Kanna kanna a=itasare ruwe ne.

Erumkina a=kar wa nani a=sésekka kor, riten wa a=eywanke easkay.

Néwaanpe *sekiri* an hi ta a=popte wa a=ku kor iyotta pirka ruwe ne.

Ku=ona re cup utur ta pakno *sekiri* kar hi ta, na tasutuy anki kuni ku=ramu.

Korka, hetopo horka siknu wa, ine hotne pa pakno an ruwe ne. Ne tasum a=pirkare kuni a=kure hi k=esikarun.

Kunne ayusni sinrit neya, erumkina sinrit neya, a=popte wa a=namka híne, wakka ku rusuy kur an hi ta a=kúre ruwe ne."

Nakamoto Mutsuko katkemat ene hawean i; "Ku=seturu húpo kor tutto erumkina sésekka wa en=kotukka akusu pirkano yénu."

Nippon, Tisima, Karapto (Saharin), Tuugoku, Taiwan, Higasi-Siberia, Mareesia or us pe ne.

Nup ka us yayan kina ne ruwe ne.

Erumkina anak "*Plantago asiatica*" sekor *gakumei* an. "*asiatica*" anak "*Azia*" sekor a=ye hi ne ruwe ne."

"*planta*" itak ipehe *Raten-go* ani "ureasam" sekor a=ye p ne wa, "*plantago*" anak, ureasam koraci sipirasa ham an hi a=pórose p ne ruwe ne.

Kanpou or ta, sat kina sinrici anak "*syazensou*" sekor a=ye p ne wa, epuyke anak "*syazensi*" sekor a=ye p ne.

"*Syazensó*" a=popte wa ruri a=kar. ruri anakne, okuyma=an hi ta neya, omkekar=an hi ta neya, hocaku=an hi ta neya a=ku kor pirka ruwe ne.

Tiam ĝi elsučas la vundan akvon.

Elsučante la akvon, se ĝi elpremas puson, oni resaniĝas.

Multfoje oni rekovras tion.

Se oni kolektas la plantagon tuj vermigas ĝin per fajro, ĝi fariĝas mola.

Se oni iom varmiĝas ĝin per fajro, kaj ĝi fariĝas mola, tiel oni povas uzi ĝin.

Se oni havas stomakdoloron aŭ disenterion, oni trinkas varman akvon kun ĝi infuzita, kaj ĝi estas tre efika kiel drog.

Mia patro havas disenterion dum tri montoj. Mi pensis, ke li mortos. Sed li vivas ĝis ĉirkaŭ 80 jaroj.

Oni infuzas la radikojn de "*Rubus cratagifolius*" kaj ilin de plantago, malvarmigas ilin. Kaj se oni volas trinki akvon, oni trinku.

S-ino NAKAMOTO Mutuko (pronoucu: mucuko) diras jene; "Kiam mi ŝvelis sur mia dorso, mia patrino sekigis la plantagon kaj surgluis ĝin. Tial la vundo pugas.

Ĝi troviĝas en Kurilaj Insuloj, Saĥaleno, Ĉinio, Tajvano, la orienta Siberio kaj Malajzio krom Japanio.

Ĝi ĝenerale troviĝas en herbejo.

La vorton "*azia*" signifas la "*asiatica*" en la scienca nomo "*Plantago asiatica*".

La vorto "*plantago*" devenas de la latina vorto "*planta*", kiu signifas plandon. Ĝi signifas, ke la folioj malfermiĝas.

En ĉina medicino oni nomas sekigitajn foliojn "*ŝazensoo*" kaj semon "*ŝazensŝi*".

Oni infuzas la foliojn. Kiam oni volas urini kaj tudas kaj laksas, ĝi estas bona drog.

車前草(シヤゼンソウ) 写真提供: 津善正樹氏

Aĉetu nian la ajnuan gazeton "Ainutimes", ni petas.
Abonkotizo: 1500 enoj 4 numere (nur ajnua versio),
2300 enoj 4 numere (ajnua kaj japana versio)

Varbu la ajnu-lingvajn kontribuojn de legantoj, ni petas.
La temo, la formo, la paĝoj estas libera, kaj ni povas helpi viajn komponaĵojn.

(Kontakto) Poŝtkodo: 047-0033,
Adreso: HAMADA Takaŝi
1-32-136, Tomioka, Otaru-ŝi, Hokkajdo,
e-poŝto: otarunay@yahoo.co.jp (japane),
TTT-ejo: <https://otarunay.at-ninja.jp/taimuzu.html> (japane)

Se vi kontaktu Esperante, jene.
e-poŝto: hokkaido_esp_ligo@yahoo.co.jp (Hokkajda Esperanto-Ligo)

rim.) La eldonrajto de AinuTimes apartenas al Ajnu-lingva PEN-Klubo.

rim.) 1. Ruĝa litero estas ajnu-lingva.

2. *Ruĝa kaj kursiva litero estas la pruntovorto originanta el la japana lingvo.*

3. *La pruntovorto estas skribita laŭ la maniero "[99-siki roomaji \(japane\)](#)" de japana latina litero.*

4. La akcenta signo estas aldonita al la ain-lingvaj vortoj enhavanta esceptan akcenton. (Se la unua silabo estas malfermita, la dua silabo enhavas akcenton en Hokkajda dialekto de ain-lingvo. Kaj se la dua silabo estas malfermita, la unua silabo enhavas akcenton.)

5. Verda litero estas Esperanta.